

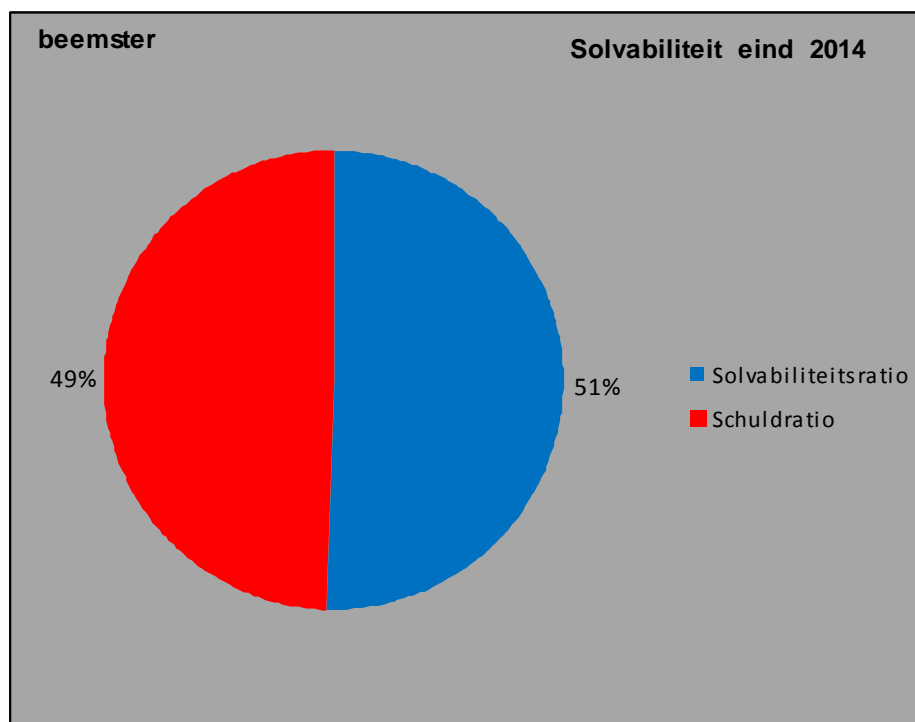
Inleiding

Gemeenten houden hun financiën bij in baten en lasten. Voor sturing op middellange en lange termijn is het raadzaam inzicht te krijgen of er in de toekomst jaarlijks genoeg geld overblijft om naast de noodzakelijke uitgaven voor publieke voorzieningen en schuldverplichtingen in de vorm van rente en aflossingen te betalen. De boodschap is om naast baten en lasten ook op de geldstromen en de hoogte van de schuld te letten.

De vereniging van Nederlandse gemeenten heeft hiertoe een rekenmodel ontwikkeld. Dit rekenmodel kan de houdbaarheid van de gemeentefinanciën in beeld brengen. Het rekenmodel kan de financiële conditie van de gemeente bij verschillende scenario's uitrekenen en de resterende structurele ruimte op de exploitatie van een gemeente in beeld brengen.

Indicatie of de huidige schuldratio van de gemeente gezond of risicovol is

Cirkeldiagram schuldratio en solvabiliteitsratio

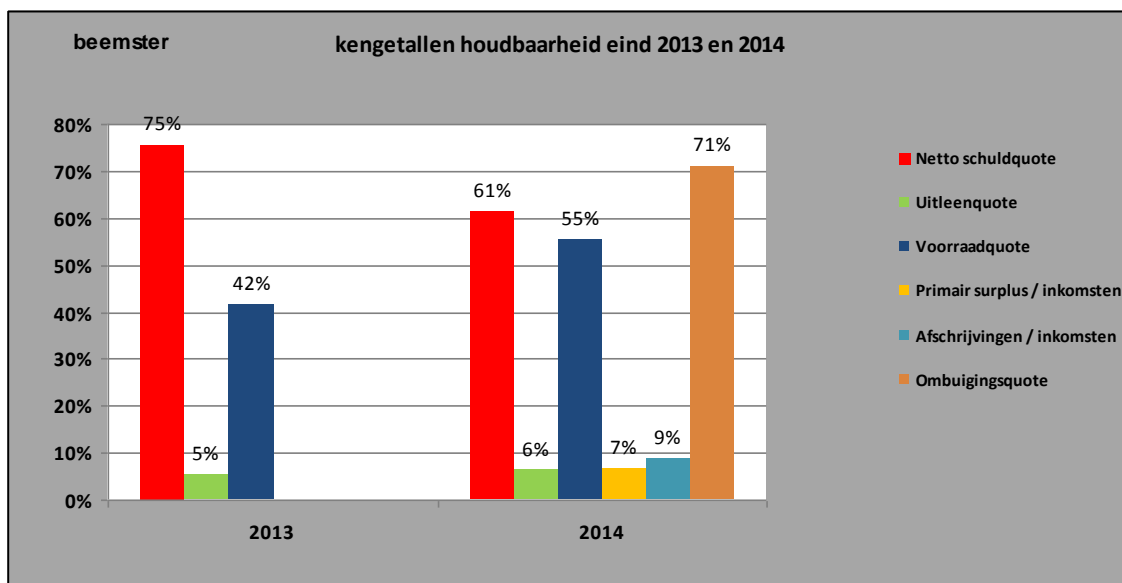


Normaal bevindt de schuldratio van een gemeente zich tussen de 20% en 70%. Bij de gemeente Beemster is de schuldratio per 2013 56% en per 2014 49%, een daling van circa 7%.

Bij de schuldratio speelt de bruto schuld de hoofdrol. Aangezien gemeenten ook geldelijke bezittingen hebben die niet zijn ingezet voor de publieke taak en deze geldelijke bezittingen per gemeente verschilt, is het kengetal onzuiver.

Er ontstaat een beter beeld als wordt uitgegaan van de netto schuld. Bij de netto schuld is de omvang van de geldelijke bezittingen die niet zijn ingezet voor de publieke taak in mindering gebracht op de bruto schuld.

Staafdiagram met de netto schuldquote, uitleenquote, voorraadquote en het primair surplus



Netto schuldquote

Een goed kengetal om de hoogte van de schulden van een gemeente te beoordelen is de netto schuld als aandeel van de inkomsten. De hoogte van de inkomsten bepaalt namelijk in belangrijke mate hoeveel schulden een gemeente kan dragen. Dit kengetal uitgedrukt in procenten wordt de netto schuldquote genoemd. In de netto schuldquote zijn de uitgeleende gelden niet meegenomen.

Normaal bevindt de netto schuldquote van een gemeente zich ergens tussen de 0% en 100%. Afhankelijk of de gemeente net grote investeringen achter de rug heeft, is de quote hoger of lager. De netto schuldquote van de gemeente Beemster is per 2013 75% en per 2014 61%, een daling van 14%.

Uitleenquote

Als de uitgeleende gelden als een aandeel van de inkomsten worden uitgedrukt, levert dit de uitleenquote op. De uitgeleende gelden zijn apart gehouden omdat het geen vrije middelen zijn die behoren tot het werkkapitaal, maar geldmiddelen die zijn ingezet voor de publieke taak. Bij de gemeente Beemster is de uitleenquote per 2013 5% en per 2014 6%.

Voorraadquote

De voorraden bouwgrond (inclusief bouwgrond in exploitatie en overige voorraden) kunnen als een aandeel van de inkomsten worden uitgedrukt. Dit levert het kengetal voorraadquote op. De voorraadquote van de gemeente Beemster is per 2013 42% en per 2014 55%. Dit percentage is gestegen, ondanks de verkopen van gronden in 2013. De oorzaak hiervan is een daling van de inkomsten van € 24.343.456 naar € 20.692.473.

Effectieve schuldquote

Door de uitleenquote en de voorraadquote van de netto schuldquote af te trekken krijg je de schuld die werkelijk op de exploitatie drukt. Voor de gemeente Beemster geeft dit het volgende beeld:

	2013	2014
Netto schuldquote	75%	61%
Uitleenquote	5%	6%
Voorraadquote	42%	55%
Effectieve schuldquote	28%	0%

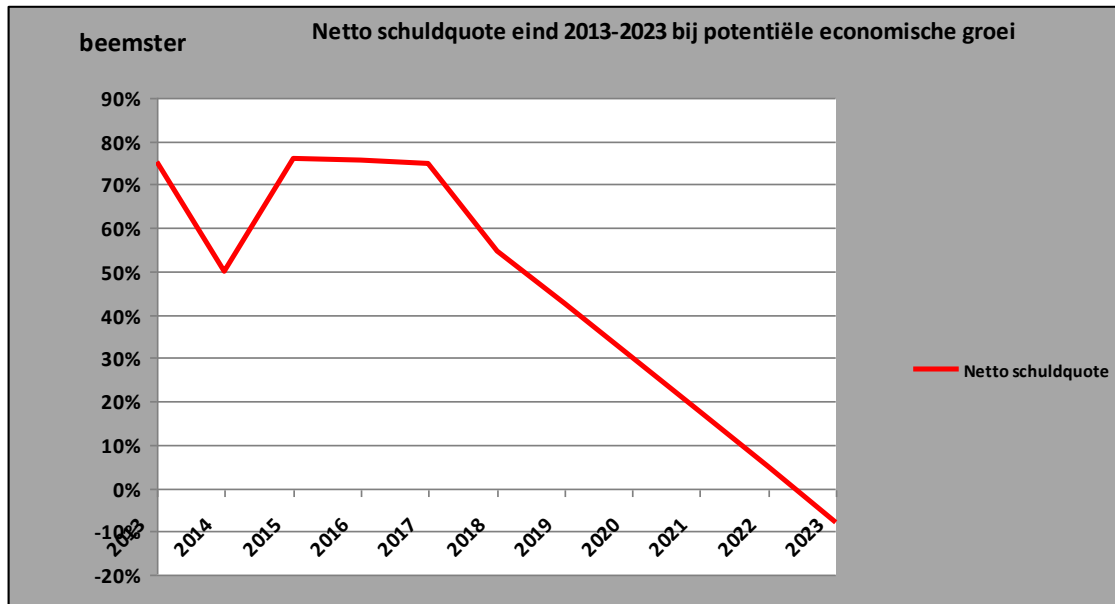
Primair surplus

De som van de afschrijvingen, het exploitatieresultaat voor bestemming van de reserves en het renteresultaat laten jaarlijks de schulden die rusten op het bestaande bezit dalen.

Het primair surplus geeft aan hoeveel de gemeente onder normale omstandigheden aflost aan schulden. Bij de gemeente Beemster is het primair surplus 7%.

Schatting van het verloop van de netto schuldquote in de toekomst

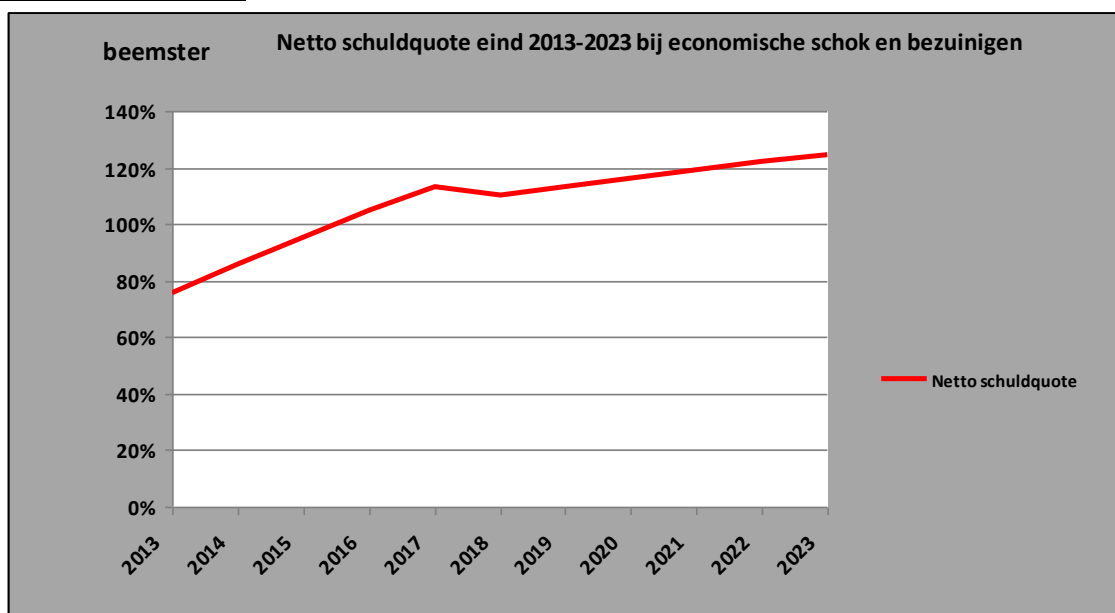
Normaal weer scenario



Het rekenmodel brengt de toekomstige geldstromen in beeld. De hoogte van de netto schuld in toekomstige jaren wordt als een aandeel van de inkomsten uitgedrukt in procenten. Het geeft een beeld van de ontwikkeling van de netto schuldquote bij een normaal weer scenario.

In de grafiek is duidelijk te zien dat de netto schuldquote daalt.

Slecht weer scenario



Op het toekomstige verloop zoals beschreven bij het normaal weer scenario worden in het model eenmalige en structurele tegenvallers ingeboekt als gevolg van een hevige economische schok. De toekomstige inkomsten worden verlaagd en de toekomstige uitgaven verhoogd, waardoor de schuld in het rekenmodel oploopt.

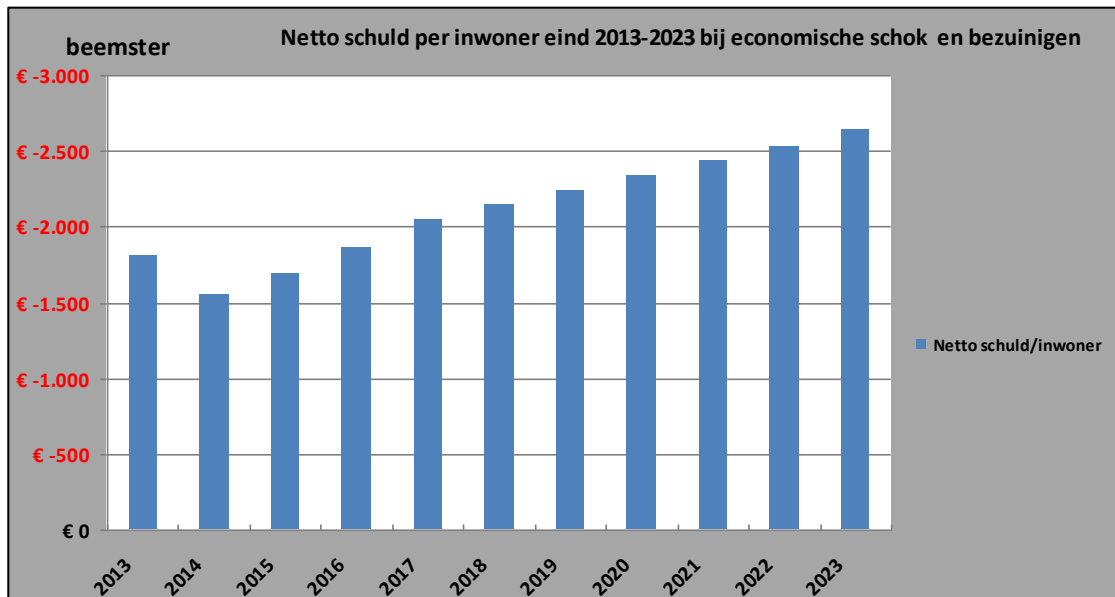
De gemeentelijke organisatie reageert op die tegenvallers met ombuigingen. Maar de mogelijkheden voor een gemeente zijn door verschillende redenen begrensd. Ook de ombuigingen worden door het model geraamd. Met de ombuigingen keert de gemeente het oplopen van de schuld. Op deze wijze wordt de weerbaarheid van de gemeente bij een economisch zwaar weer scenario getest.

In de grafiek van de gemeente Beemster is te zien dat de netto schuldquote eigenlijk alleen maar toeneemt. Dit geeft aan dat de gemeentefinanciën niet houdbaar zijn indien er geen ombuigingen worden gerealiseerd.

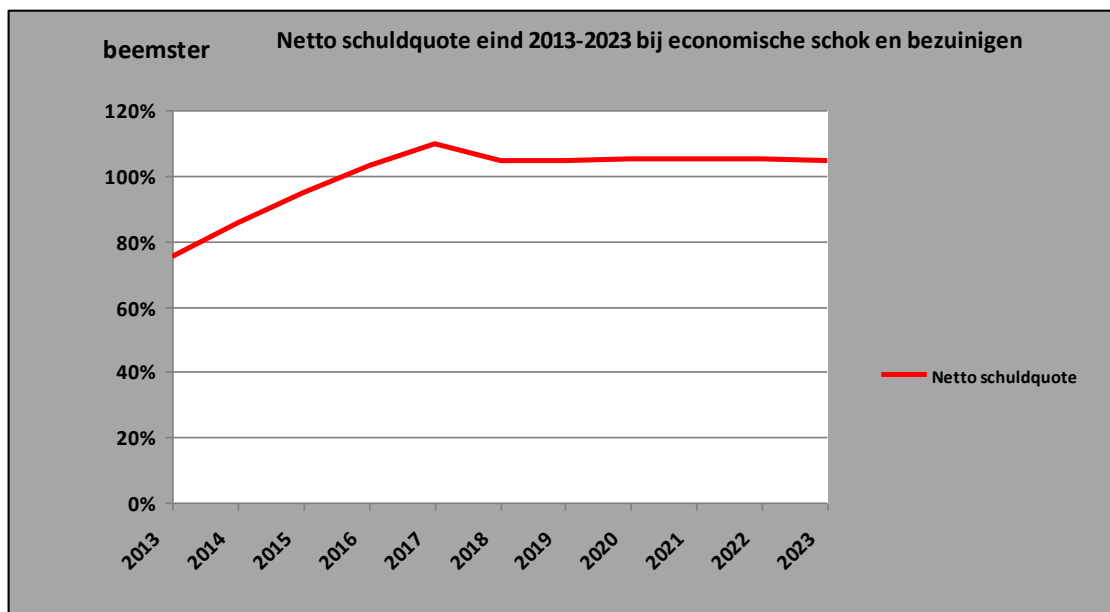
Toekomstig verloop van de netto schuld per inwoner

Inherent aan het verloop van de netto schuldquote wordt in onderstaande grafieken het verloop van de netto schuld per inwoner weergegeven.

Slecht weer scenario



Netto schuldquote met ombuiging



In het rekenmodel is het mogelijk gebruik te maken van een ombuigingspotentieel. Dit houdt in dat er afgetast kan worden voor welk bedrag minimaal moet worden omgebogen voor nog net houdbare gemeentefinanciën als het slecht weer scenario zich voltrekt.

In bovenstaande grafiek is een ombuigingspercentage van 15% ingezet, wat een jaarlijkse bezuinigingsopgaaf (exclusief investering) van € 414.998 betekent voor houdbare gemeentefinanciën.

Lijst met definities

- Schuldratio :Met het kengetal schuldratio beoordeel je in hoeverre het bezit op de linkerzijde van de balans is belast met schuld. Het kengetal geeft in procenten het aandeel van de schulden in het balanstotaal.
- Solvabiliteitsratio: Geeft aan in hoeverre het bezit op de balans is afbetaald.
- Netto schuld: Bij de netto schuld is de omvang van de geldelijke bezittingen die niet zijn ingezet voor de publieke taak, in mindering gebracht op de bruto schuld.
- Netto schuld als aandeel van de inkomsten: Is een goed kengetal om de hoogte van de schulden van een gemeente te beoordelen. Hierbij wordt uitgegaan van de inkomsten voor bestemming van de reserves.
- Netto schuldquote: Is de netto schuld als aandeel van de inkomsten uitgedrukt in procenten.
- Uitleenquote: De uitgeleende gelden als aandeel van de inkomsten.
- Voorraadquote: de voorraden bouwgrond (inclusief bouwgrond in exploitatie en overige voorraden) als aandeel van de inkomsten uitgedrukt.
- Effectieve schuldquote: Netto schuldquote -/- uitleenquote -/- voorraadquote.
- Primair surplus: de som van de afschrijvingen en het exploitatieresultaat voor bestemming van de reserve.